



Data: 10.03.2025

Dotyczy: [Rzeczpospolita](#)

## CZY WYPŁATA NALEŻNOŚCI PRZEZ ZAKŁAD ZAGRANICZNY PODLEGA PODATKOWI U ŹRÓDŁA

Wypłata na rzecz zagranicznych wierzycieli m.in. odsetek i należności licencyjnych wiąże się z obowiązkiem poboru podatku u źródła. Taki obowiązek może też powstać, gdy wypłata ma związek z zakładem podatkowym nierezydenta – dłużnika w Polsce.

Osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne będące przedsiębiorcami, wypłacające na rzecz nierezydentów należności z tytułów wskazanych w art. 21 ust. 1 pkt 1 ustawy o CIT (i odpowiednio w art. 29 ust. 1 pkt 1 ustawy o PIT), są obowiązane jako płatnicy pobierać w dniu dokonania wypłaty zryczałtowany podatek dochodowy (tzw. podatek u źródła) w wysokości 20 proc. (art. 26 ust. 1 ustawy o CIT i art. 41 ust. 4 ustawy o PIT). Chodzi o wypłaty odsetek, a także należności z praw autorskich lub praw pokrewnych, z praw do projektów wynalazczych, znaków towarowych i wzorów zdobniczych, w tym również ze sprzedaży tych praw, za udostępnienie tajemnicy receptury lub procesu produkcyjnego, za użytkowanie lub prawo do użytkowania urządzenia przemysłowego, w tym także środka transportu, urządzenia handlowego lub naukowego, za informacje związane ze zdobytym doświadczeniem w dziedzinie przemysłowej, handlowej lub naukowej (know-how).

Regulacje te stosuje się z uwzględnieniem umów o unikaniu podwójnego opodatkowania (UPO), których stroną jest Polska. Są one zasadniczo oparte na Konwencji Modelowej OECD (KM-OECD) i zawierają regulacje przewidujące możliwość zastosowania zazwyczaj obniżonej stawki podatku u źródła dla odsetek i należności licencyjnych, np. 5 proc. czy 10 proc. Zastosowanie tej obniżonej stawki wymaga posiadania przez wypłacającego należności certyfikatu rezydencji odbiorcy świadczenia (nierezydenta) oraz dochowania należytej staranności. W państwie rezydencji odbiorcy świadczenia powinna znaleźć zastosowanie właściwa metoda unikania podwójnego opodatkowania.

## INACZEJ W PRZYPADKU ZAKŁADU DŁUŻNIKA

Zgodnie z art. 5 KM-OECD zakład podatkowy oznacza stałą placówkę, przez którą całkowicie lub częściowo prowadzona jest działalność gospodarcza przedsiębiorstwa (zakładem podatkowym może być utworzony w Polsce przez nierezydenta oddział). Plac budowy, prace budowlane lub instalacyjne stanowią zakład tylko wtedy, jeżeli trwają dłużej niż 12 miesięcy. Do ukonstytuowania zakładu może dojść także w związku z działalnością tzw. zależnego przedstawiciela.

Może się zdarzyć sytuacja, w której zobowiązanie, z tytułu którego są wypłacane odsetki lub należności licencyjne, powstało w związku z działalnością dłużnika – przedsiębiorcy zagranicznego poprzez zakład podatkowy w Polsce i zapłata tego rodzaju należności jest pokrywana przez ten zakład. Wówczas uważa się, że odsetki / należności licencyjne powstają w państwie, w którym położony jest ten zakład (zatem w Polsce).

Przepis art. 11 ust. 5 KM-OECD zd. drugie i odpowiednio art. 12 ust. 6 zd. drugie KM-OECD przewiduje bowiem, że jeżeli osoba wypłacająca odsetki / należności licencyjne, bez względu na to, czy ma ona miejsce zamieszkania lub siedzibę w umawiającym się państwie, posiada w umawiającym się państwie zakład, w związku z działalnością którego powstało zobowiązanie, z tytułu którego są wypłacane odsetki / należności licencyjne i ich zapłata jest pokrywana przez ten zakład, to uważa się, że powstają one w państwie, w którym położony jest zakład. Co do zasady analogiczne regulacje zawierają UPO zawarte przez Polskę. Jeśli więc pożyczka została zaciągnięta od zagranicznego pożyczkodawcy na potrzeby polskiego zakładu zagranicznego pożyczkobiorcy i odsetki są opłacane przez ten zakład, to źródło odsetek znajduje się w Polsce (tj. w tym umawiającym się państwie, w którym jest położony zakład). To samo dotyczy zawarcia na potrzeby zakładu umowy generującej opłatę licencyjne.

Kiedy zobowiązanie skutkujące wypłatą odsetek / należności licencyjnych jest związane z zakładem? Można wskazać takie przypadki:

- a) zobowiązanie zostaje zaciągnięte na specjalne potrzeby zakładu; jest ono wykazywane wśród zobowiązań zakładu, a należności są spłacane bezpośrednio wierzycielowi,
- b) zobowiązanie zostaje zaciągnięte przez centralę (jednostkę macierzystą), jednak tylko na potrzeby zakładu; należności są spłacane przez centralę, lecz ich koszt finalnie ponosi zakład.

Przykład:

Alfa GmbH z siedzibą w Niemczech posiada w Polsce zakład podatkowy (oddział). Beta AG z siedzibą w Niemczech udzieliła Alfa GmbH pożyczki. Spółki nie są podmiotami powiązanymi. Pożyczka jest wykorzystywana na potrzeby polskiego oddziału Alfa i koszty odsetek są ponoszone przez ten oddział. Na podstawie polsko-niemieckiej umowy o unikaniu podwójnego opodatkowania, zawierającej analogiczną regulację do art. 11 ust. 5 KM-OECD zd. drugie, można stwierdzić, że odsetki od pożyczki powstają w Polsce. W momencie wypłaty odsetek powinien zostać pobrany w Polsce podatek u źródła, którego wysokość zależy od posiadania przez Alfa GmbH (działającą poprzez zakład w Polsce) certyfikatu rezydencji Beta AG i dochowania należytej staranności.

## POLSKIE REGULACJE

Warto przy tym zwrócić uwagę, że polsko-niemiecka UPO (jak i każda UPO, której stroną jest Polska) zawiera regulacje rozgraniczające prawo do opodatkowania danego przysporzenia przez oba umawiające się państwa. To, czy dojdzie do faktycznego opodatkowania, zależy od wewnętrznych przepisów danego państwa. Można zatem zadać pytanie, czy w myśl ustawy o CIT w sytuacji opisanej w powyższym przykładzie w Polsce powstaje w ogóle obowiązek podatkowy.

Za dochody (przychody) osiągnięte na terytorium Polski przez nierezydentów uważa się m.in. dochody (przychody) z tytułu należności regulowanych, w tym stawianych do dyspozycji, wypłacanych lub potrącanych, przez osoby fizyczne, osoby prawne albo jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, mające miejsce zamieszkania, siedzibę lub zarząd na terytorium Polski, niezależnie od miejsca zawarcia umowy i wykonania świadczenia (art. 3 ust. 3 pkt 5 ustawy o CIT). Za dochody (przychody), o których mowa powyżej, uważa się co do zasady przychody wymienione m.in. w art. 21 ust. 1 ustawy o CIT (art. 3 ust. 5 ustawy o CIT).

Zakład podatkowy (w tym: oddział) nie jest odrębnym od jednostki macierzystej podatnikiem podatku dochodowego (odrębną osobą prawną). Jest to abstrakcyjna instytucja międzynarodowego prawa podatkowego, mająca umożliwić prawidłowe opodatkowywanie przez jedno państwo dochodów uzyskiwanych w tym państwie przez podmiot z drugiego państwa. Podatnikiem podatku dochodowego pozostaje podmiot zagraniczny tworzący zakład (np. wyrok NSA z 18 października 2017 r., II FSK 2537/15). Wydaje się, że zakład podatkowy (oddział) nie jest również jednostką organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej, o której mowa w art. 3 ust. 3 pkt 5 ustawy o CIT.

## STANOWISKO DYREKTORA KIS I SĄDÓW

W stanowiskach organów podatkowych został wyrażony m.in. pogląd, zgodnie z którym wypłata do nierezydenta (pożyczkodawcy) odsetek przez nierezydenta (pożyczkobiorcę) działającego w Polsce poprzez oddział (zakład podatkowy), skutkuje tym, iż przychody z odsetek nie są uzyskiwane przez pożyczkodawcę na terytorium Polski. Tym samym nie podlegają one na terytorium Polski podatkowi u źródła (np. interpretacja indywidualna dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z 30 maja 2019 r., 0111-KDIB1-2.4010.106.2019.2.BG).

Odmienne stanowisko zajął dyrektor KIS w innych interpretacjach indywidualnych (np. z 15 marca 2019 r., 0114-KDIP2-1.4010.497.2018.2.JC; z 2 stycznia 2020 r., 0114-KDIP2-1.4010.399.2019.4.SP; z 28 lutego 2020 r., 0114-KDIP2-1.4010.508.2019.2.SP). W tych interpretacjach indywidualnych brak jest jednak pogłębionej analizy art. 3 ust. 3 pkt 5 ustawy o CIT i sytuacji (statusu) zakładu podatkowego w świetle tego przepisu. Dyrektor KIS odwołuje się przede wszystkim do brzmienia art. 3 ust. 2 ustawy o CIT (regulującego ograniczony obowiązek podatkowy) wskazując, że z przepisu tego wynika tylko jeden warunek opodatkowania w Polsce przychodów nierezydentów, tj. uzyskiwanie ich na terytorium Polski.

Podobne stanowisko zajął np. WSA we Wrocławiu w wyroku z 13 sierpnia 2021 r. (I SA/Wr 599/20), z którym zgodził się NSA w wyroku z 23 sierpnia 2024 r. (II FSK 1490/21). Pierwszy z tych sądów zauważył, że zakład podatkowy skarżącej, z punktu widzenia przypisania mu zysków powstałych w Polsce i tu opodatkowanych, jest traktowany jako podmiot niezależny od skarżącej. Korzystając z pożyczki, która jest przeznaczona na potrzeby jego działalności realizowanej na terenie Polski, generuje koszty w postaci wypłacanych odsetek i rozlicza je w ramach uzyskiwanych przychodów. Tym samym wypłata odsetek na rzecz pożyczkodawcy z Niemiec po pierwsze – powoduje powstanie tych odsetek na terenie Polski, po drugie – czyni ich beneficjentem niemieckiego pożyczkodawcę. W Polsce powinien zostać pobrany podatek u źródła od odsetek.

Sąd w swojej argumentacji powołał się na „fikcję prawną” niezależności zakładu podatkowego: „zakład, który wykonuje rzeczywistą działalność gospodarczą za granicą, uważany jest – na podstawie fikcji prawnej – za odrębny podmiot od tworzącego go macierzystego przedsiębiorstwa.” Artykuł 7 ust. 2 KM-OECD wskazuje bowiem, że zyski, jakie można przypisać w każdym umawiającym się państwie zakładowi, są zyskami, jakie mógłby osiągnąć zakład (...), gdyby był oddzielnym i niezależnym przedsiębiorstwem prowadzącym taką samą lub podobną działalność w takich samych lub podobnych warunkach (...). Uważam jednak, że powyższe służy innym celom (właściwemu przypisaniu zysków do zakładu) i nie powinno być przekładane na obowiązki płatnika podatku u źródła.

Polsko-niemiecka UPO przyznaje Polsce prawo do opodatkowania odsetek „powstałych” w Polsce (odsetki powstają w polskim zakładzie podatkowym rezydenta Niemiec). Jednak brzmienie art. 3 ust. 3 pkt 5 ustawy o CIT może budzić wątpliwości. Z drugiej strony ww. przepis ustawy o CIT zawiera otwarty katalog dochodów (przychodów) osiągniętych przez nierezydentów na terytorium Polski, zatem mogą się w nim mieścić także te w nim wprost niewymienione. Dodatkowo art. 26 ust. 1 ustawy o CIT stanowi, że płatnikami są osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne będące przedsiębiorcami, które dokonują wypłat należności z tytułów wymienionych m.in. w art. 21 ust. 1 tej ustawy i nie wskazuje on, że płatnik ma mieć siedzibę (lub miejsce zamieszkania) na terytorium Polski. Jednak należy podkreślić, że dla zaistnienia obowiązku płatnika do pobrania i odprowadzenia podatku u źródła konieczne jest wystąpienie obowiązku podatkowego po stronie podatnika (nierezydenta). Przepisy w tym zakresie powinny być jednoznaczne.

## ZWOLNIENIE PODATKOWE

Ustawa o CIT przewiduje – pod pewnymi warunkami – możliwość zastosowania zwolnienia z podatku u źródła dla odsetek i należności licencyjnych (art. 21 ust. 3 i nast. ustawy o CIT).

Zwolnienie jest możliwe także wówczas, gdy odsetki / należności licencyjne wypłaca położony na terytorium Polski zagraniczny zakład spółki będącej rezydentem UE, jeżeli wypłacane przez ten zagraniczny zakład ww. świadczenia podlegają zaliczeniu do kosztów uzyskania przychodów przy określaniu podstawy opodatkowania w Polsce. Ta regulacja może potwierdzać intencję polskiego ustawodawcy do objęcia obowiązkiem rozliczania podatku u źródła wypłat takich należności przez zakład podatkowy (mimo, że nie wybrzmiewa to wprost z art. 3 ust. 3 pkt 5 ustawy o CIT).

#### ZAKŁAD PODATKOWY W PAŃSTWIE TRZECIM

Może również zdarzyć się sytuacja, w której zaangażowane są trzy państwa, np. gdyby Alfa GmbH z siedzibą w Niemczech, posiadająca w Polsce zakład podatkowy (oddział) zaciągnęła na potrzeby polskiego oddziału (koszty odsetek są ponoszone przez ten oddział) pożyczkę od niepowiązanej z nią Beta AG z siedzibą w Austrii.

Regulacja art. 11 ust. 5 KM-OECD nie zawiera rozwiązania dla takiego przypadku. Odsetki mogą być opodatkowane w Niemczech (uważa się, że odsetki powstają w tym umawiającym się państwie, w którym dłużnik – pożyczkobiorca ma siedzibę). Również Polska ma prawo do opodatkowania odsetek, jeżeli opodatkowuje odsetki od pożyczki u źródła, gdy jest zaciągnięta na potrzeby zakładu położonego na jej terytorium. Z Komentarza do KM-OECD wynika, że umawiające się państwo rezydencji płatnika nie musi rezygnować ze swojego podatku u źródła na rzecz państwa trzeciego, w którym znajduje się zakład podatkowy, na potrzeby którego została zaciągnięta pożyczka i który ponosi koszt odsetek. Gdyby w państwie trzecim odsetki ponoszone przez zakład podatkowy nie były opodatkowane u źródła, mogłoby dochodzić do prób uniknięcia opodatkowania odsetek poprzez wykorzystanie zakładu podatkowego położonego w takim państwie trzecim.

Podstawa prawna:

- art. 3 ust. 3 pkt 5 i ust. 5, art. 21 ust. 1 pkt 1 i art. 26 ust. 1 ustawy z 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (tekst jedn. Dz.U. z 2023 r., poz. 2805 ze zm.)
- art. 29 ust. 1 pkt 1 i art. 41 ust. 4 ustawy z 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (tekst jedn. Dz.U. z 2025 r., poz. 163)

#### ZDANIEM AUTORKI

W każdym przypadku potrzebna jest analiza. Problematyka podatku u źródła w przypadku istnienia zakładu podatkowego wymaga każdorazowo dokładnej analizy stanu faktycznego i mającej zastosowanie umowy o unikaniu podwójnego opodatkowania. Tym bardziej, że w praktyce występują często bardzo skomplikowane sytuacje transgraniczne. Niepobranie podatku u źródła lub pobranie go w nieprawidłowej wysokości, a także niedopełnienie wymogów formalnych może wiązać się z dotkliwymi konsekwencjami finansowymi.

Anna Rucińska, radca prawny, Manager w [warszawskim biurze Rödl & Partner](#)